

**REGIONALNI CENTAR ZA
DRUŠTVENO-EKONOMSKI
RAZVOJ - BANAT**

Izveštaj o aktivnostima

2010

Sadržaj:

1. IMPLEMENTACIJA POLITIKE RAZVOJA SEKTORA MSP U SRBIJI	3
BESPOVRATNA SREDSTVA ZA PODSTICAJ RAZVOJA BANATSKIH PREDUZEĆA.....	4
JAPANSKA VLADA PREKO JAPANSKE AGENCIJE ZA MEĐUNARODNU SARADNJU (JICA) INVESTIRALA U PET PREDUZEĆA U BANATU	5
14 MILIONA RSD ZA „START UP“ PREDUZEĆA U BANATU	6
EDUKACIJA MLADIH PREDUZETNIKA U CILJU STICANJA NOVIH POSLOVNIH VEŠTINA	7
PROMOCIJA PRIVREDNIH POTENCIJALA BANATA.....	7
PODSTICAJNE MERE ZA RAZVOJ PRIVREDE NA TERITORIJI GRADA ZRENJANINA	8
2. INOVACIJE U FOKUSU	8
PROJEKAT TEHNIČKE PODRŠKE RAZVOJU KONKURENTNOSTI I INOVATIVNOSTI – EPI	9
PROJEKAT ZA RAZVOJ KONKURENTNOSTI I PROMOCIJU IZVOZA – SECEP.....	10
PROJEKAT „UNAPREĐENJE INOVATIVNOSTI I KONKURENTNOSTI MALIH I SREDNIJH PREDUZEĆA – ICIP	10
PROJEKAT „USPOSTAVLJANJE SARADNJE AGENCIJA ZA FINANSIJE I INOVACIJE JUGO-ISTOČNE EVROPE“ – SEE-IFA	11
3. RAZVOJ INSTITUCIONALNE PODRŠKE U BANATU	12
TEHNIČKA PODRŠKA LOKALNIM SAMOUPRAVAMA I INSTITUCIJAMA U BANATU NA PIPREMI PROJEKATA	13
4. NASTAVLJENO KONTINUIRANO ULAGANJE EVROPSKE UNIJE U BANAT	15
5. ORGANIZACIONI RAZVOJ IZVRŠNOG TIMA	19
RAZVOJ TIMSKIH I INDIVIDUALNIH VEŠTINA ZAPOSLENIH U RCR BANAT	19
UNAPREĐENJE APLIKACIJA ZA EFIKASNIJE ISKORIŠĆENJE RESURSA RCR BANAT.....	20
„OBAVEZE I KONTAKTI“-OIK	20
MY PROJECT – MOJ PROJEKAT APLIKACIJA	21
6. REGIONALNI POKAZATELJI INVESTIRANJA U BANAT	22

Sagledavanjem ukupnih rezultata rada u 2010. godini, kroz uspešnu implementaciju planiranih aktivnosti, a u cilju unapređenja svih segmenata društveno-ekonomskih prilika u Banatu RCR Banat je dao veliki doprinos kroz realizaciju unapred definisanih razvojnih programa.

Saradnja sa republičkim i pokrajinskim institucijama, lokalnim samoupravama, predstavnicima privrede, kao i rezultati pružene podrške u nastavku će biti predstavljeni kroz realizovane aktivnosti u 2010. godini.

1. IMPLEMENTACIJA POLITIKE RAZVOJA SEKTORA MSP U SRBIJI

Prepoznajući potencijal malih i srednjih preduzeća kao osnovnih nosilaca društveno-ekonomskog razvoja koji predstavljaju najvitalniji i ekonomski najefikasniji deo privrede, RCR Banat je u 2010. godini kroz različite programe i projekte realizovao brojne aktivnosti namenjene pomenutom sektoru i formiranju povoljne poslovne klime u Banatu.

Pružene usluge koje za cilj imaju unapređenje privrede podrazumevaju sprovođenje nacionalnih i pokrajinskih razvojnih programa, kao i implementaciju projekata finansiranih od stranih donatora, najčešće Evropske unije. RCR Banat u svom odeljenju za unapređenje privrede istovremeno razvija i sprovodi i sopstvene usluge, u skladu sa svojom poslovnom politikom i identifikovanim tržišnim kretanjima.

Dostupne usluge su fokusirane, ali ne i ograničene, na sektor malih i srednjih preduzeća i preduzetništva. U tom smislu, opšti rezultati rada i angažovanja u 2010. godini su zbirno predstavljeni u tabeli i prema strukturi podrazumevaju rezultate aktivnosti planiranih godišnjim akcionim planom. Sve aktivnosti su rezultat kako samostalnog rada tako i saradnje sa različitim interesnim grupama i partnerima.

REZULTATI U BROJKAMA

- ✓ 278 konsultacija 1:1 sa predstanicima MSP sektora po različitim osnovama
- ✓ 250 sati mentoringa za 5 MSP
- ✓ 12 trodnevni treninga za početnike u biznisu
- ✓ 172 obučena polaznika
- ✓ 43 obrađena zahteva za Start up kredite i 14 miliona dinara odobrenih sredstava iz kreditnog aranžmana MERR-a, plasiranih posredstvom Fonda za razvoj RS
- ✓ 63 obrađena zahteva za razvoj konkurentnosti i inovativnosti MSP, 14 odobrenih projekata ukupne vrednosti 2.6 miliona dinara bespovratnih sredstava
- ✓ 75 monitoring aktivnosti/analiza, za korisnike podsticajnih kredita za razvoja i unapređenja MSPP kreditne linije Grad Zrenjanin – Razvojna banka Vojvodine
- ✓ 35 sastanaka održanih sa različitim institucijama na temu unapređenja privrednih prilika i mogućnosti za razvoj postojećih kapaciteta
- ✓ 13 konferencija za potrebe promocije dostupnih programa podrške namenjenih MSPP
- ✓ 4 sajamske manifestacije na različitim nivoima organizovanja

Aktivnosti na polju razvoja i unapređenja sektora MSP i preduzetništva bile su usklađene prema definisanim ciljevima Nacionalne strategije razvoja MSP, a opet prilagođene potrebama istog sektora na području Banata, pri čemu se RCR Banat, kroz implementaciju vodio prioritetima i merama definisanim u Regionalnoj razvojnoj strategiji Banata (RRS) 2009-2013.

Realizovane aktivnosti podrazumevaju učešće na nekoliko različitih projekata:

1. Program podrške razvoja konkurentnosti i inovativnosti MSP i preduzetnika za 2010. godinu
2. „Institucionalizacija mentoringa kao usluge u sistemu podrške MSP i preduzetništvu“
3. Tehnička podrška u implementaciji programa za 2010. godinu Fonda za razvoj Republike Srbije
4. Program obuka za početnike u biznisu
5. Organizacija grupnog nastupa na 9. Međunarodnom sajmu preduzetništva „BIZNIS BAZA“
6. Monitoring i evaluacija kreditne linije za razvoj MSP i preduzetništva Grad Zrenjanin – RBV
7. „Uspostavljanje saradnje agencija za finansije i inovacije Jugo-istočne Evrope“ – SEE - IFA
8. Projekat za razvoj konkurentnosti i promociju izvoza – SECEP
9. Projekat tehničke podrške razvoju konkurentnosti i inovativnosti – EPI
10. Projekat unapređenja inovativnosti i konkurentnosti malih i srednjih preduzeća - ICIP

Participacijom u radu i implementaciji različitih programa podrške, kao članovi mreže Nacionalne agencije za regionalni razvoj (NARR), bili smo u prilici da sudelujemo u pripremama i tehnički podržimo niz programa kreiranih u cilju podsticaja i unapređenja MSP sektora u Srbiji.

Bespovratna sredstva za podsticaj razvoja banatskih preduzeća

Uzimajući u obzir nizak stepen razvijenosti velikog procenta MSP u Srbiji, što se manifestuje kako kroz male kapacitete i neujednačenu proizvodnju, ali i kroz probleme usled nepostojanja „obaveznih“ standarda u proizvodnji, Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja (MERR) je u saradnji sa NARR-om u prvom kvartalu opredelio značajna sredstva za finansiranje aktivnosti u cilju poboljšanja poslovnih prilika.

Kao partneri na realizaciji Programa za dodelu bespovratnih sredstava u okviru “Programa podrške razvoju konkurentnosti i inovativnosti MSP i preduzetnika za 2010. godinu”, RCR Banat je uz aktivnu promociju Programa u skladu sa uputstvima NARR-a pružao stručnu pomoć potencijalnim korisnicima sredstava u pripremi dokumentacije za odobravanje finansijske pomoći, vršio prijem i predselekciju zahteva i istu prosleđivao NARR-u na dalju reviziju i konačnu odluku.

Cilj ovog Programa je bio pružanje direktne podrške razvoju konkurentnosti i inovativnosti MSP i preduzetnika kroz učešće u finansiranju troškova konsultantskih usluga u vidu bespovratnih sredstava. Ponuđenim sredstvima je bilo moguće finansirati aktivnosti poput:

- Priprema poslovnih planova za apliciranje kod finansijskih institucija i fondova
- Uvođenje novih sistema kvaliteta, standardizacije, sertifikacije i razvoja menadžmenta informacionog sistema
- Poboljšanja postojećih i razvoj novih tehnoloških procesa, proizvoda i usluga
- Izrade specijalizovanog softvera koji je u funkciji unapređenja poslovanja
- Edukacije menadžmenta i zaposlenih kroz specijalizovane obuke
- Unapređenja bezbednosti i zdravlja na radu u okviru zaštite na radu i procene rizika radnih mesta

Kako su prilike na tržištu u poslednje dve godine u znatnoj meri oslabljene, prouzrokovane finansijskom krizom, primetan je bio nešto manji odziv u odnosu na prethodne godine. Tehnička podrška u pripremi konkursne dokumentacije je pružena za 63 MSP, od kojih je nakon evaluacije konkursne komisije iz redova NARR-a, 14 zahteva pozitivno ocenjeno. Kroz ovaj program obezbeđena su bespovratna sredstva u iznosu od 2.7 miliona dinara, pretežno za oblast standardizacije i sertifikacije (HACCP,ISO...) i edukacije menadžmenta i zaposlenih kroz specijalizovane obuke.

Program podrške razvoju konkurentnosti i inovativnosti	Broj podnetih zahteva	Broj odobrenih projekata	Iznos odobrenih sredstava
	63	14	2.660.000 RSD

Japanska Vlada preko Japanske agencije za međunarodnu saradnju (JICA) investirala u pet preduzeća u Banatu

Kroz ugovor koji je JICA potpisala sa NARR-om, avgusta 2008. godine započet je projekat koji za cilj ima uspostavljanje institucionalnih osnova za sistemsko pružanje mentoring usluga MSP sektoru u Srbiji. Trogodišnji projekat se implementira preko mreže regionalnih agencija (RA) kako bi rezultati projekta bili adekvatno raspoređeni i dostupni na čitavoj teritoriji Srbije. Prva faza projekta podrazumevala je edukaciju budućih mentora, zaposlenih u RA i njihovu pripremu za preuzimanje modela i načina pristupa u radu sa zainteresovanim MSP. U tom smislu RCR Banat je u ovom delu projekta angažovao svoja tri zaposlena, koji su kroz period od dve godine bili u prilici da prođu kroz niz obuka u cilju podizanja kapaciteta i razvoja novih veština i alata namenjenih razvoju MSP. Obuke su bile vođene pod nadzorom japanski eksperata, a tematski gledano, obuhvatile su više oblasti: dijagnostikovanje poslovanja, finansijski menadžment, marketing, proizvodni menadžment i poslovno planiranje.

U 2010. godini budućí mentori su imali priliku da:

- ✓ Pohađaju obuke iz 5 oblasti poslovanja (finansijski menadžment, marketing, proizvodni menadžment, dijagnostikovanje poslovanja i poslovno planiranje).
- ✓ Sa japanskim stručnjacima zajednički sprovedenu tzv. učenje kroz praksu primenom "On the job training" u okviru 12 trening sesija u ukupnom trajanju od 28 dana.
- ✓ Realizuju aktivnosti prema Javnom pozivu „Mentoring za 50 MSPP“, u okviru pilot projekta sa ukupno 250 sati mentoringa za 5 odabranih preduzeća.



Pilot faza i aktivnosti namenjene direktno odabranim MSP iz Banata, odobrene kroz Javni poziv, su nadgradile dosadašnji način pružanja nefinansijske, direktne podrške i dale mogućnosti da se kroz 50 sati rada, od dosadašnjih 20, sa menadžmentom preduzeća, u periodu od sedam meseci, kroz niz predviđenih koraka, utvrdi trenutna situacija, identifikuju problemi, predlože mogućnosti za prevazilaženje i u zaključnoj fazi identifikuju pozitivni efekti intervencije. U direktnom kontaktu i razgovoru sa vlasnicima, mentori razmatraju i analiziraju osnovne pokazatelje poslovanja, dostavljene finansijske izveštaje, tržišne uslove privređivanja i druge pokazatelje, kako bi, na osnovu prikupljenih informacija i uvida u stanje na terenu, zajedno sa vlasnikom identifikovali probleme i dali predloge za dalji razvoj.

Kroz ovakav vid asistencije, korišćenjem konsultantskih usluga, u 5 preduzeća je u prvoj pilot fazi uloženo blizu 1 milion dinara iz budžeta projekta, obezbeđenog od strane Japanske Vlade. Odabrana preduzeća su pripadnici proizvodnog i uslužnog sektora, sa idejama koje je u perspektivi moguće razviti u veoma uspešna, privredno gledano, pokretačka preduzeća.

Kako su rezultati još uvek aktuelnog projekta visoki, a ideja da se na ovakav način podstakne brži i efikasniji razvoj privrede pozitivno prihvaćena, ovakav vid saradnje sa MSP će biti uvršten u svakodnevni rad izvršnog tima RCR Banat.

14 miliona RSD za „Start up“ preduzeća u Banatu

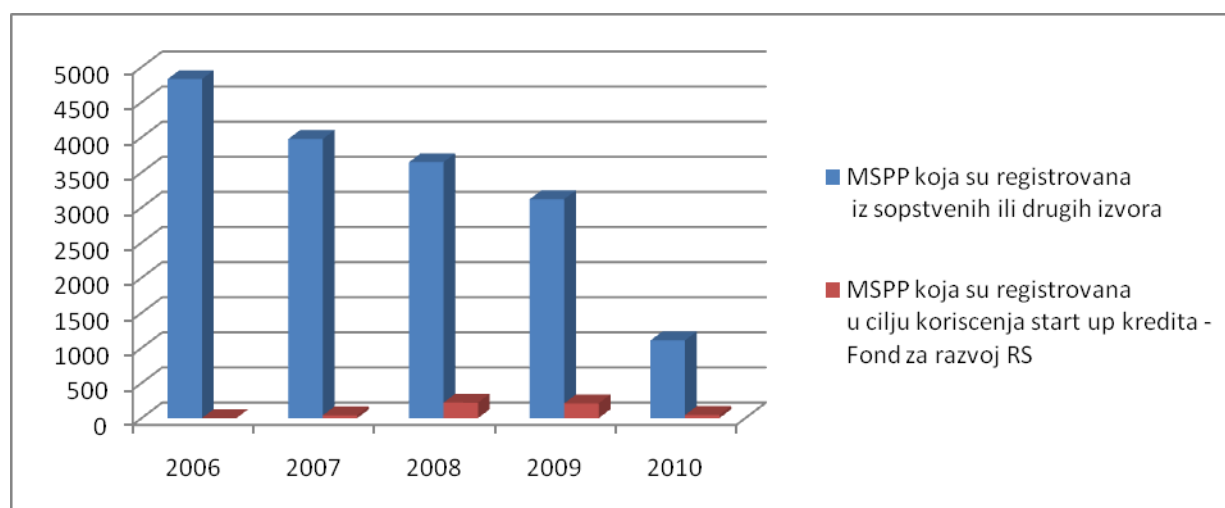
Kroz aktivne mere politike razvoja „start up“ preduzeća, četvrtu godinu za redom MERR, Fond za razvoj RS i NARR su kroz stimulativan način finansiranja u 2010. godini, realizovali konkurs u saradnji sa mrežom RA, kao tehničkom podrškom.

Sredstva za ove kredite su bila obezbeđena delom iz budžeta Republike Srbije, kao i dospelih rata kredita iz prethodnih godina. Vremenski ograničen konkurs (dva meseca) je podrazumevao izuzetno kordiniran rad u cilju pružanja adekvatne podrške svim zainteresovanim licima i mladim preduzetnicima sa područja Banata. Uloga RCR Banat je podrazumevala pre svega aktivnu i adekvatnu promociju programa kroz organizaciju konferencija, učešća u televizijskim emisijama, gostovanja na radio stanicama, kao i tehničku podršku u pripremi konkursne dokumentacije.

Uzimajući u obzir opšte stanje privrede i sporog oporavka prouzrokovanog svetskim finansijskim kolapsom, a koji je imao negativne efekte i na privredu u Banatu, u ovom pozivu primljeno je i obrađeno 43 zahteva. Ovaj broj je za skoro 50% manji u odnosu na prethodne konkurse, ali je sa druge strane pozitivan, jer su pokrenuti perspektivni poslovi, sa akcentom na proizvodni sektor. Iz Fonda za razvoj RS, uz asistenciju RCR Banat, po ovom pozivu povučeno je ukupno 13.900.000 RSD za 4 privredna društva i 6 preduzetničkih radnji. Prosečna vrednost odobrenih sredstava za preduzetničke radnje je 1.258.333,33, a za pravna lica 1.587.500,00 dinara.

START UP krediti	Broj podnetih zahteva	Broj odobrenih kredita	Iznos odobrenih sredstava
	43	10	13.9 miliona RSD

Ako govorimo o širem kontekstu ovog poziva, analizom ukupnih rezultata za period 2006 -2010 godina za područje Banata, zaključuje se da je interesovanje za podsticajne programe podržane sa nacionalnog i pokrajinskog nivoa vlasti, uz tehničku podršku RCR Banat iz godine u godinu u porastu. Takođe, analizom se došlo do zaključka da je u pogledu interesovanja za započinjanje sopstvenog posla iz „sopstvenih izvora“ primetan pad za preko 20% u svakoj godini u odnosu na prethodnu, a opet prenaplašeno u 2010. iz pomenutih razloga finansijske krize. Rezultati podrazumevaju analizu konkursa za „Start up“ kredite u odnosu na ukupan broj novoregistrovanih MSPP.



Edukacija mladih preduzetnika u cilju sticanja novih poslovnih veština

Kroz aktivne mere podsticaja privatnog sektora i nefinansijsku podrška omogućeno je učešće na različitim treninzima u cilju podizanja kvaliteta i kapaciteta bavljenja privatnim biznisom. Kao paket podrške početnicima u biznisu, u 2010. godini akcioniom planom je bila predviđena i realizacija treninga za početnike. Cilj ovih, za učesnike besplatnih, treninga jeste da se kroz trodnevni rad sa iskusnim trenerima polaznicima omogući lakša spoznaja osnovnih zakona i propisa neophodnih za vođenje privatnog biznisa, a takođe i da im se pruži pomoć prilikom odabira i razrade poslovnog plana za opredeljenu delatnost.

RCR Banat je tokom 2010. godine sproveo 12 obuka za početnike u biznisu, na kojima je prisustvovalo 172 polaznika. "Obuke za početnike u biznisu" nude sticanje osnovnih znanja, veštine za sve one koji žele da pokrenu svoj biznis ili su na samom početku poslovanja. Obuke su realizovane na različitim lokacijama u zavisnosti od izražene potrebe. Iste su realizovane u periodu od marta do juna u sledećim gradovima/opštinama Banata:

	Datum realizacije	Mesto	Broj polaznika	
Obuka za potencijalne preduzetnike	31.03.- 01.04.2010.	Zrenjanin	21	
	06 - 08.04.2010.	Kovin	13	
	09 -13.04.2010.	Kikinda	25	
	14 - 16.04.2010.	Zrenjanin	16	
	19 - 21.04.2010.	Pančevo	30	
	26 - 28.04.2010.	Kikinda	15	
	28 - 30.04.2010.	Pančevo	16	
	31.05.- 02.06.2010.	Kovin	23	
	09 -11.06.2010.	Zrenjanin	13	

Realizacija ovakvih obuka je praksa u RCR Banat od samog osnivanja, i u tom smislu posvećena je velika pažnja u odabiru trenera i izradi trening materijala koji se koriste na radionicama. Usvojeni interaktivan način rada sa grupom je podrazumevan i uključuje aktivno učešće svih polaznika, a samim tim i njihovu veću posvećenost i zadovoljstvo, što polaznici izražavaju kroz evaluaciju svih faktora, pa i rada i posvećenosti samih trenera. Obuku je do sada pohađalo ukupno 1523 početnika i za ove namene, s obzirom da su obuke besplatne za polaznike, RCR Banat je investirao, vodeći se prema tržišnim cenama preko 150.000 EUR. Osim pomenutih „Obuka za početnike u biznisu“ predstavnicima MSPP sektora su u ponudi i ostale vrste specijalizovanih obuka, iz domena razvoja poslovnih veština, neophodnih za uspešno vođenje privatnog biznisa.

Promocija privrednih potencijala Banata

RCR Banat nastoji da kroz organizovan nastup na različitim sajmovima atraktivno predstavi privrednu ponudu Banata sa ciljem i u funkciji razvoja preduzetničke kulture i privrednog duha. Već tradicionalno, RCR Banat je nastupio i ove godine na najvećoj sajamskoj manifestaciji međunarodnog karaktera „BIZNIS BAZA“, koja je namenjena sektoru MSP i preduzetništva.

Kao generator društveno-ekonomskog razvoja i organizator grupnog nastupa institucija, MSP i preduzetnika sa područja Banata, RCR Banat na ovaj način, u sinergiji sa svojim partnerima, znatno doprinosi podizanju promociji kapaciteta malih privrednika Banata. Rezultat dosadašnjih zalaganja na organizaciji ove aktivnosti jeste činjenica da je za 9 godina, koliko ovaj sajam egzistira, RCR Banat uspeo oko sebe da okupi i partnerski nastupi sa preko 50 institucija i blizu 500 privrednika.

Koncept ovogodišnjeg zajedničkog nastupa na sajmu „Biznis Baza 2010“ podrazumevao je promociju teritorijalnih privrednih kapaciteta, kroz predstavljanje rezultata rada institucija koje se bave razvojem ovog sektora, sa posebnim akcentom na „B2B“ susrete privrednika iz Banata sa ostalim zainteresovanim stranama. U tom smislu, pružena je sva tehnička podrška, a kroz koordinaciju aktivnosti i posredovanje u ostvarivanju direktnih kontakata, data je šansa svim učesnicima da razviju nove poslovne prilike i prikupe informacije o mogućnostima širenja sopstvenog biznisa.

RCR Banat je u periodu trajanja sajma organizovao stručni skup na temu „Prednosti održavanja u klasteru“, te promociju novog regionalnog klastera proizvođača prehrambenih proizvoda „Poluks“ iz Kikinde. Rezultati sajma se još uvek zbrajaju, ali svakako da su, kao i u prethodnim godinama, efekti vidljivi, kako na pojedinačnim primerima, tako i u teritorijalnom smislu, jer doprinose novom poslovnom povezivanju i širenju međuregionalne saradnje.

Podsticajne mere za razvoj privrede na teritoriji Grada Zrenjanina

U saradnji sa Gradskom upravom Grada Zrenjanina, još 2006. godine RCR Banat je pokrenuo inicijativu, i u saradnji sa sada Razvojnog bankom Vojvodine (RBV) kreirao kreditnu liniju za „Podsticaj razvoja i unapređenja sektora MSP i preduzetništva na teritoriji Grada Zrenjanina“. Kako je udruživanjem sredstava iz budžeta Grada Zrenjanina i tada Metalske banke, a sada RBV obezbeđen kreditni potencijal u ukupnom iznosu od 31.4 milion RSD, isti je kroz Javni poziv za učešće i realizaciju konkursa u tri tranše stavljen u funkciju „povoljne“ kreditne podrške privredi. Korišćenje stimulativnih sredstava bilo je uslovljeno otvaranjem novih radnih mesta, gde je po odobravanju 44 kredita, obezbeđeno otvaranje 76 novih radnih mesta, uz obavezu zadržavanja utvrđenog ukupnog broja radnika na „platnom spisku“ za vreme trajanja kredita.

Nakon analiza konkursnih dokumentacija prikupljenih u toku trajanja Javnog poziva i davanja stručne procene kvaliteta i kapaciteta zainteresovanih potencijalnih korisnika, aktivnosti RCR Banat na ovom polju se nastavljaju kroz realizacije redovnih tromesečnih kontrola (monitoring aktivnosti) realizacije kreditnog aranžmana, a u vezi sa ispunjavanjem uslova iz Ugovora o namenskom trošenju sredstava i zapošljavanju radnika.

Tokom 2010. godine nastavilo se sa realizacijom Ugovora o poslovnoj saradnji potpisanog tokom 2007. godine i u tom domenu u 2010. godini je sprovedeno ukupno pet monitoring aktivnosti za korisnike kredita iz sve tri tranše. Obaveza RCR Banat pri svakom monitoringu podrazumeva kvartalno prikupljanje i analizu relevantne dokumentacije na osnovu koje se utvrđuje činjenično stanje i daje stručno mišljenje i preporuka nadležnim službama Grada Zrenjanina o nivou ispoštovanih uslova, kao i načinu i iznosu naplate dospelih rata kredita.

2. INOVACIJE U FOKUSU

Inovacije su u razvijenim ekonomijama prepoznate kao temelj za razvoj novih proizvoda i procesa čime se omogućava razvoj međunarodno konkurentnih MSP i njihov pristup stranim tržištima, a što je od ključne važnosti za rast bruto društvenog proizvoda i otvaranje novih radnih mesta.

Ekonomski napredak i razvoj Republike Srbije, a samim tim i regiona Banata, zahteva kreiranje uslova za razvoj konkurentne privrede zasnovane na znanju, novim tehnologijama i inovativnosti. RCR Banat, kao inicijator regionalne podrške namenjene razvoju sektora malih i srednjih preduzeća u okviru svojih aktivnosti čini velike napore u ostvarivanju tih ciljeva. Takođe, u stimulanju takvog okruženja od posebnog je značaja i spremnost privrednika za brže osvajanje tržišta Evropske unije, usvajanje potrebnih standarda, podizanje nivoa inovativnih aktivnosti i smanjivanje razlika u nivou razvijenosti.

RCR Banat je opredeljen stvaranju takvog poslovnog okruženja koje će promovisati razvoj međunarodno konkurentnih i inovativnih preduzeća.

U postizanju tog cilja preduzeli smo brojne aktivnosti i angažovali se na nekoliko projekata koji u fokusu imaju sve pomenute potrebe.

Projekat tehničke podrške razvoju konkurentnosti i inovativnosti – EPI

Kroz aktivno učešće na upravo završenom projektu „*Technical support to enterprise policy and innovation project*“ – EPI, RCR Banat je imao za cilj da:

- Pruži podršku takvom poslovnom okruženju koje će promovisati razvoj međunarodno konkurentnih i inovativnih preduzeća;
- Radi na jačanju konkurentnosti preduzeća (tako što će se podržati transfer tehnologija, novih proizvoda i usluga za međunarodno tržište između istraživačke i poslovne zajednice);
- Pruži podršku sektoru MSP na polju razvijanja konkurentnih prednosti u međunarodnim okvirima.

Neki od najvažnijih rezultata projekta su:

1. Sprovođenje “Strategija razvoja konkurentnih i inovativnih malih i srednjih preduzeća 2008-2013”
2. Uspostavljenje kancelarije Evropske mreže preduzetništva (EEN) pod vođstvom NARR
3. Pružanje direktne tehničke podrške za više od 150 MSP iz cele Srbije koja je naročito bila koncentrisana na uvođenje sistema za upravljanje inovacijama.

U okviru realizovanih aktivnosti predviđenih projektom, RCR Banat je organizovao radionicu za upravljanje inovacijama u malim i srednjim preduzećima. Radionici u Zrenjaninu prisustvovalo je sedam preduzeća iz ovog regiona koji su imali jedinstvenu priliku da rade sa lokalnim i evropskim ekspertima za inovacije.



Cilj radionice je bio jačanje inovacionog kapaciteta preduzeća, što će im omogućiti da podstaknu i usmere kreativnosti i inovativnost svojih zaposlenih u cilju ostvarenja većih prihoda i profitabilnosti. Ova radionica je ujedno bila i prilika za preduzeća da uz adekvatnu asistenciju i celodnevni rad dođu do zaključaka koliko su zapravo inovativni u svom poslu, u svojim pristupima određenim poslovnim poduhvatima, te da na taj način kroz jasne smernice domaćih i međunarodnih stručnjaka porade na iznalaženju adekvatnih rešenja i “puta” za postizanje i praćenje evropskih standarda u ovoj oblasti.

Projektom uspostavljeni mehanizmi i procedure za dostizanje planiranih ciljeva, kao i njihova uspešna implementacija na neka nova preduzeća su od nedavno omogućeni i na regionalnom nivou i to kroz izvršni tim RCR

Banat. U tom smislu, ova usluga će i za naredni period biti stavljena na raspolaganje MSP iz Banata u zavisnosti od interesovanja i volje za implementacijom ipak ne tako zahtevnih “inovativnih alata”.

Projekat za razvoj konkurentnosti i promociju izvoza – SECEP

Kako projekat za razvoj konkurentnosti i promociju izvoza – **SECEP**, u partnerstvu sa MERR nastoji da unapredi konkurentnost MSP u Srbiji kroz tri povezane, ali različite komponente: razvoj klastera, razvoj dobavljača i internacionalizacija (unapređenje rada MSP u Srbiji i razvoj njihove izvozne sposobnosti), RCR Banat je uzeo aktivno učešće u pojedinim aktivnostima, kako bi projektom planirane efekte pokušao da približi i stavi u funkciju lokalnim privrednicima.

Ključni cilj SECEP projekta je da podrži razvoj tržišne ekonomije i društveno-ekonomske kohezije u Srbiji, unapređenjem međunarodne konkurentnosti i izvoznih mogućnosti sektora MSP.

U cilju postizanja preuzetih obaveza i angažovanja na realizaciji projektnih aktivnosti, RCR Banat je započeo rad sa “top-menadžmentom” izvozno orijentisanih Banatskih firmi, po najvišim svetskim standardima i tako napravio prvi korak u procesu dijagnostikovanja i pripreme malih i srednjih izvozno orijentisanih preduzeća.

Predstavnik RCR Banat učestvovao je u dve trodnevne sesije procene preduzeća, uz asistenciju licenciranih European Foundation for Quality Management (EFQM) procenjivača iz Češke Republike. Prve u nizu pažljivo selektovanih firmi, kojima je pružena mogućnost procene “Assesment” preduzeća, jesu Zrenjaninsko i Bečejsko brodogradilište „Begej A.D.“ i „Bečejpromet D.O.O.“.

Jedna od planiranih aktivnosti projekta jeste i organizacija sajamske manifestacije “Susret sa kupcima” za čiju smo organizaciju posredstvom razvijene baze podataka MSP nastojali da obezbedimo što veću prisutnost preduzeća iz Banata. Izlagači na pomenutom sajmu bile su multinacionalne kompanije, sa sedištem u Srbiji, čiji je osnovni cilj bio da kroz ovaj vid prezentacije i direktnih susreta obezbede i unaprede mreže potencijalnih lokalnih dobavljača.

Projekat „Unapređenje inovativnosti i konkurentnosti malih i srednjih preduzeća – ICIP

Projekat „ Unapređenje inovativnosti i konkurentnosti malih i srednjih preduzeća - ICIP (eng. Improved SME Competitiveness and Innovation) realizuje NARR, zajedno sa MERR i konzorcijumom “GFA”.

Sveobuhvatni cilj projekta jeste doprinos razvoju sektora malih i srednjih preduzeća i unapređenje konkurentnost novih i postojećih biznisa.

Ostvarenje zacrtanih ciljeva će se se dostići kroz dve komponente projekta:

1. Usluge za podršku poslovanju i
2. Inovacije za konkurentnost

Svrha projekta je kako unapređenje konkurentnosti preduzeća kroz povećanje njihovih kapaciteta koji se odnose na inovativnost, tako i jačanje infrastrukture (institucionalnih kapaciteta) za podršku poslovanju kroz uspostavljanje standardizovanog modela.

Kako je RCR Banat član mreže NARR, na samom početku realizacije Projekta prepoznat je kao institucija koja pruža usluge stručne podrške za podsticanje i razvoj malih i srednjih preduzeća i preduzetništva i sprovodi programe namenjene MSP na teritoriji Banata, tako je Zrenjanin bio domaćin prvoj promotivnoj radionici Projekta, namenjenoj direktorima RA. Dvodnevni seminar, informativnog karaktera, na kome su osim projektnog tima i direktora RA bili prisutni i predstavnici Ministarstva za nauku i tehnološki razvoj, imao je za cilj da prisutne, buduće

učesnike projekta upozna sa svim detaljima i planovima na polju realizacije aktivnosti i uključivanja RA u aktivnu podršku timu, na regionu.

Projekat „Uspostavljanje saradnje agencija za finansije i inovacije Jugoistočne Evrope“ – SEE-IFA

U skladu sa svojim ciljem, vizijom, misijom i prioritetima definisanim u RRS Banat 2009-2013, RCR Banat je nastavio svoj višegodišnji rad na uspostavljanju novih finansijskih instrumenata za podršku razvoju MSP sektora u Srbiji.

Koristeći priliku da prenese najbolja iskustva finansijskih razvojnih institucija iz EU, odnosno Italije i Austrije, od 2009. godine RCR Banat učestvuje u realizaciji projekta „**Uspostavljanje saradnje agencija za finansije i inovacije Jugoistočne Evrope**“ (engleski: South-East European Co-operation of Innovation and Finance Agencies: SEE-IFA) kao nacionalni partner iz Srbije. Opšti cilj projekta je uspostavljanje internacionalne platforme za prenos dobre prakse u oblasti inovacija, a kroz jačanje kapaciteta zemalja partnera za efikasnije pružanje podrške razvoju inovacija i transfera tehnologije u sektoru mikro i MSP. Projekat okuplja oko sebe 10 država (Austrija, Grčka, Bugarska, Hrvatska, Slovenija, Makedonija, Rumunija, Italija, Mađarska i Srbija), a Evropska unija je preko programa „Transnacionalne saradnje Jugoistočne Evrope“ iz ERDF (Evropski fond za regionalni razvoj) i IPA komponente I ukupno odobrila 2,7 miliona evra za realizaciju trogodišnjih projektnih aktivnosti.

U implementaciji ovog projekta, RCR Banat je prepoznao priliku da predloži i aktivno podrži uvođenje novog finansijskog instrumenta za podršku razvoju sektora MSP kroz formiranje tzv. SEED (Eng: SEME) fonda. Ovaj fond pruža značajnu finansijsku potporu inovativnim preduzećima u njihovoj najranjivijoj fazi koja im omogućava da u start-up fazu unesu proizvod koji je prošao razvojno – istraživački ciklus i u velikom stepenu je spreman za tržište. On istovremeno pruža i značajan oslonac preduzetnicima u periodu uspostavljanja kompanija i umanjuje rizik pri zapošljavanju, naročito visokoobrazovanog kadra, te je kao takav i instrument koji generiše nova radna mesta.

RCR Banat je u toku 2010. godine održao godišnje sastanke sa svim nacionalnim stejk-holderima, učestvovao na svim sastancima partnera u nekoliko gradova Evrope, uradio istraživanja za izradu pred-studije izvodljivosti osnivanja agencije za finansiranje inovacija u Srbiji i studije izvodljivosti o osnivanju međunarodnog patentnog fonda za područje Jugoistočne Evrope.

Pored toga, Centar je investirao u usavršavanje ljudskog kadra tako što je učestvovao na petodnevnom seminaru iz oblasti zaštite prava intelektualne svojine, menadžmenta i patentnog prava održanog u Beču tokom juna 2010. godine i organizovao petodnevni seminar u Zrenjaninu za predstavnike nacionalnih institucija, partnera i sopstvene zaposlene.



- Studijsko putovanje koje je u okviru projekta organizovano za predstavnike interesnih grupa omogućilo je zaposlenima u Garancijskom Fondu AP Vojvodine, Republičkom zavodu za intelektualnu svojinu, Fondu za razvoj AP Vojvodine i RCR Banat da prošire ekspertizu u domenu finansiranja inovacione delatnosti, patentnog prava i intelektualne svojine. Posebno mesto u aktivnostima usavršavanja ljudskog kadra je i organizacija šestomesečnog

stučnog usavršavanja u Beču predstavnika Privredne Komore Srbije (PKS). Po završetku perioda usavršavanja, predstavnik PKS će imati iskustva, znanja i veštine za prenos dobre prakse razvijenih zemalja EU u domenu unapređenja finansijskih instrumenata podrške sektoru MSP u Srbiji kroz pružanje tehničke podrške i diseminaciju stečenog znanja.

Efekte implementacije projekta SEE-IFA u skladu su sa strateškim opredeljenjem da se razvojem ekonomije zasnovane na znanju i fokusom na inovativnu delatnost pruži podrška povećanju izvoza kroz promenu strukture i kvaliteta međunarodne ekonomske razmene.

3. RAZVOJ INSTITUCIONALNE PODRŠKE U BANATU

Jedan od osnovnih ciljeva delovanja RCR Banat jeste i jačanje kapaciteta samih lokalnih samouprava i ostalih institucija kao osnovne podrške društveno-ekonomskom razvoju. Značaj udruživanja institucija koje mogu da doprinesu razvoju tri banatska okruga predstavljen je upravo u Regionalnom centru za društveno-ekonomski razvoj – Banat, kao prepoznatljivom pokretaču regionalnih inicijativa i međuopštinskih povezivanja. Podržan od strane nadležnih ministarstava Vlade Republike Srbije, Vlade AP Vojvodine, lokalnih samouprava i ostalih osnivača, RCR Banat svojim radom doprinosi uspešnoj implementaciji definisanih pravaca razvoja.

Polazeći od osnove pojma „dobra javna uprava – good governance“, RCR Banat je u okvirima svoga rada i u dogovoru sa svojim partnerima uvek težio da podrži sve pozitivne promene koje doprinose uspostavljanju efektivnijeg servisa za građanje na lokalnom nivou. Jedan od prvih koraka ka uspostavljanju takvog efikasnog okruženja okrenutog ka servisiranju građana je određivanje jasne vizije i definisanje plana razvoja. Uključivanje građana u proces planiranja na lokalnom nivou je jedan od najinteraktivnijih koraka u toku pripreme strategije, tj. plana razvoja, ali i najteži. Pravilno formulisanje i koncipiranje razvojnih pravaca zahteva posebne veštine i alate koji nisu uvek dostupni lokalnim samoupravama.

U tom smislu, kako bi doprineo sveobuhvatnom razvoju teritorije Banata, RCR Banat je kroz kontinuiran nastavak saradnje sa svim banatskim lokalnim samoupravama i u 2010. godini, između ostalog, pružio tehničku podršku u toku različitih faza procesa planiranja. Jedan od prvih zadataka bilo je da omogućimo tehničku podršku Opštini Čoka pri izradi Lokalne strategije ruralnog razvoja, kao i Opštinama Kikinda i Nova Crnja u pripremi Akcionih planova za sprovođenje lokalne strategije održivog razvoja, kao prioritarnim dokumentima u funkciji razvoja jedne teritorije.

Neki od glavnih rezultata rada na polju podizanja kapaciteta banatskih opština i ostalih institucija prikazani su u tabeli:

REZULTATI U BROJKAMA

- ✓ 1 trening iz programskog budžetiranja
- ✓ 12 PCM treninga
- ✓ 268 obučeni polaznika
- ✓ 2 akciona plana za opštine
- ✓ 1 strategija ruralnog razvoja
- ✓ 10 konsultacija 1:1 za različite institucije
- ✓ Pružena tehnička podrška lokalnim samoupravama u pripremi 10 projekata

Prepoznajući potrebu za organizacionim razvojem institucija, u cilju razvoja novih veština i znanja, RCR Banat je tokom 2010. godine razvio i unapredio ukupno 6 modula obuka:

- Strateško planiranje

- Akciono planiranje
- PCM sa dva modula za sprovođenje projekata i monitoring i evaluaciju projekata
- Programsko budžetiranje
- Finansiranje razvoja
- Analiza i vrste partnerstava

U 2010. godini, prethodno navedenim obukama je prisustvovalo 268 polaznika, predstavnika lokalnih samouprava, javnih preduzeća i organizacija civilnog društva.

Sve aktivnosti na polju podrške lokalnim samoupravama i ostalim relevantnim institucijama bile su usklađene prema definisanim aktivnostima godišnjeg akcionog plana RCR Banat, a istovremeno prilagođene potrebama samih institucija na području Banata. U tom smislu podrška se ogleda prvenstveno u tehničkoj podršci prilikom priprema projekata, kao i konsultacija i asistencija po drugim različitim osnovama.

U narednoj tabeli predstavljene su neke od aktivnosti RCR Banat pružene lokalnim samoupravama u 2010. godini:

Korisnik	Tema	Vrsta usluge	Doprinos RCR Banat izražen u €
Opština Čoka	Strategija razvoja	Izrada strategije ruralnog razvoja	20.000
Opština Kikinda	Strategija razvoja	Izrada Akcionog plana	10.000
Opština Nova Crnja	Strategija razvoja	Izrada Akcionog plana	10.000
Opština Kikinda / Čoka	Program jačanja kapaciteta	Obuke - PCM	8.800
Opština Nova Crnja	Program jačanja kapaciteta	Obuka - strateško planiranje	500
Nova Crnja	Program jačanja kapaciteta	Obuka - strateško planiranje	500
Opština Kikinda	Program jačanja kapaciteta	Obuka - strateško planiranje	500
Opština Kikinda	Program jačanja kapaciteta	Obuka - programsko budžetiranje	500
Opština Nova Crnja	Program jačanja kapaciteta	Obuka - vrste partnerstava i finansiranje razvoja	1.000

Tehnička podrška lokalnim samoupravama i institucijama u Banatu na pripremi projekata

RCR Banat je u domenu svojih redovnih aktivnosti pružio tehničku podršku lokalnim samoupravama i institucijama u Banatu u pripremi projekata kako za domaće, tako i za međunarodne donatore. Neki od najznačajnijih programa u kojima su lokalne samouprave učestvovala, a RCR Banat im pružio podršku su: EXCHANGE 3, RSEDP 2, CBC Rumunija-Srbija, Program EU za jačanje dijaloga organizacija civilnog društva, različiti sekretarijati AP Vojvodine, resorna ministarstva Republike Srbije i drugi. U tom smislu direktnu podršku u pripremi projektnih aplikacija dobilo je 6 lokalnih samouprava iz Banata, jedna nevladina organizacija kao i jedna regionalna medijska kuća.

Jedan od projekata koje je RCR Banat tehnički podržao u pripremi jeste i projekat Opštine Nova Crnja „Mreža kancelarija za socijalnu inkluziju Roma“. Naime, finansijskom podrškom od oko 150.000 EUR, Evropska unija je odlučila da podrži jednu od najsiromašnijih banatskih opština.

Nova Crnja je zajedno sa Opštinama Žitište, Novi Kneževac i Interkulturalnim Institutom iz Temišvara razvila projekat kako bi unapredila uslove života jedne od najugroženijih grupa u Banatu kroz poboljšan pristup uslugama obrazovanja, zdravstva, zaposlenja i socijalne zaštite.

Projekat će podržati razvoj integrisanog pristupa u promociji inkluzije Roma, uključujući različite zainteresovane strane u javnom, društvenom i poslovnom sektoru u ciljanim opštinama. Projektom će se takođe jačati institucionalni kapaciteti malih opština i organizacija civilnog društva kako bi u partnerstvu razvili i sprovodili programe socijalne inkluzije u pograničnom delu Banata.

Dodatno, kroz sprovođenje aktivnosti, projekat će unaprediti i pristup zapošljavanju, obrazovanju i uslugama socijalne zaštite (kroz mrežu 5 kancelarija za socijalnu inkluziju Roma), razvije programe obrazovanja i treninga u svrhu stvaranja preduslova za lakše zapošljavanje, kao i obezbeđivanje pristupa zdravstvenim uslugama ženama i mladima u vezi seksualnog vaspitanja i reproduktivnog zdravlja, i najzad ojačati kulturnu integraciju kroz uključivanje javnog i društvenog sektora u planiranje, trening, obrazovanje i programe razmene iskustava.

U sledećim tabelama predstavljeni su projekti na kojima je RCR Banat bio angažovan i pružio tehničku podršku u 2010. godini:

Nacionalni izvori

Redni broj	Naziv projekta	Program	Nosilac projekta	Vrsta pružene podrške	Vrednost projekta RSD
1	Razvoj efikasne i funkcionalne lokalne samouprave	APV-PS za lokalnu samoupravu i medjuopštinsku saradnju	Opština Nova Crnja	Priprema projektne aplikacije	2,000,000.00
2	Akciono planiranje u službi lokalnog razvoja	APV-PS za lokalnu samoupravu i medjuopštinsku saradnju	Opština Kikinda	Priprema projektne aplikacije	1,400,000.00
3	BRŽE DO KORISNIKA – proširenje usluge gerantodomaćica na seoske delove opštine nova crnja	Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu	Opština Nova Crnja	Priprema projektne aplikacije	750,000.00
4	Unapređenje komunikacije sa građanima u opštini Nova Crnja	APV-PS za lokalnu samoupravu i medjuopštinsku saradnju	Opština Nova Crnja	Priprema projektne aplikacije	2,282,230.00
5	Strategija održivog razvoja i akcioni plan opštine Kanjiža	APV-PS za lokalnu samoupravu i medjuopštinsku saradnju	Opština Kanjiža	Priprema projektne aplikacije	1,000,000.00
6	Unapređenje rada lokalne samouprave kroz osnivanje kancelarije za lokalni ekonomski razvoj u opštini Žitište	APV-PS za lokalnu samoupravu i medjuopštinsku saradnju	Opština Žitište	Priprema projektne aplikacije	1,000,000.00

7	Unapređenje rada lokalne samouprave Žitište preko Sistema za elektronsko umrežavanje matičnih službi	APV-PS za lokalnu samoupravu i medjuopštinsku saradnju	Opština Žitište	Priprema projektne aplikacije	1,767,000.00
8	Kompleks Luke u Kovinu (Prva faza)	Dunavska strategija	Opština Kovin	Priprema sažetka projekta	48,548,000.00
9	Izgradnja postrojenja za tretman otpadnih voda (TOV)	Dunavska strategija	Opština Kovin	Priprema sažetka projekta	5,509,880,000.00
10	Revitalizacija kanala Begej	Dunavska strategija	Opština Žitište, Zrenjanin	Priprema sažetka projekta	
UKUPNO:					5.568.627.230,00

Međunarodni izvori - EU - IPA

Redni broj	Naziv projekta	Program	Nosilac projekta	Vrsta pružene podrške	Vrednost projekta EUR
1	Uspostavljanje Lokalne agencije za razvoj - LEDA	EXCHANGE 3	Opština Žitište	Priprema projektne aplikacije	176.046,63
3	Mreža kancelarija za socijalnu inkluziju Roma	CBC - SR-RO	Opština Nova Crnja	Priprema projektne aplikacije	143.000,00
UKUPNO:					319.046,63

4. NASTAVLJENO KONTINUIRANO ULAGANJE EVROPSKE UNIJE U BANAT

Kroz implementaciju Programa Regionalnog društveno-ekonomskog razvoja 2 u Srbiji – RDEPR 2 nastavlja se sa direktnom finansijskom podrškom razvoju Banata. Program RDEPR 2, finansiran od strane EU je započeo svoje aktivnosti u junu 2009. godine koje su se nastavile i tokom 2010.godine.

Sveukupni **cilj projekta** je da se u Srbiji ojačaju kapaciteti za osmišljavanje i sprovođenje politike uravnoteženog teritorijalnog društveno-ekonomskog razvoja u skladu sa zahtevima koje nameće priključenje Evropskoj uniji.

Svrha projekta je da se ojačaju kapaciteti Regionalnih agencija za razvoj (RAR) i drugih regionalnih i lokalnih subjekata koji se bave regionalnim razvojnim planiranjem i sprovođenjem tih planova.

Rezultati tima RDEPR 2 za tehničku pomoć tokom sprovođenja projekta uključuju:

- Povećanu efikasnost regionalnih razvojnih agencija pri upravljanju lokalnim razvojnim resursima;
- Povećano učešće regionalnih razvojnih agencija u planiranju nacionalne politike regionalnog razvoja kao i ojačanu predstavničku ulogu regionalnih razvojnih agencija na nacionalnom nivou;
- Unapređene sposobnosti zaposlenih u regionalnim razvojnim agencijama i drugim relevantnim organizacijama po pitanju upravljanja projektnim ciklusom i finansijama.
- Efikasnost u upravljanju grant šemom za regionalni razvoj.

Program se realizuje kroz 4 komponente:

1. Podrška Regionalnim razvojnim agencijama
2. Glas u prilog lokalnih i regionalnih interesnih strana
3. Međuopštinska saradnja, podrška i učenje
4. Podrška Fonda bespovratne pomoći

U domenu **prve komponente**, tim RDEPR 2 koji se sastoji od regionalnih ekonomista i savetnika za razvoj, u saradnji sa RCR Banat, pruža pomoć za sticanje projektnih iskustava na pod-regionalnom i regionalnom nivou. Specifičan cilj je osnaživanje praktičnih znanja u oblasti regionalnog razvoja i ostvarivanje dodatnih dobiti kroz promovisanje ekonomskih potencijala u širim geografskim oblastima. U tom smislu, za RCR Banat ova komponenta je najznačajnija.

Aktivnosti koje su preduzete u okviru ove komponente podrazumevaju:

- Formiranje polazne osnove za pružanje tehničke pomoći
- Razvoj partnerskih struktura i postizanje regionalnog konsenzusa
- Podršku u izradi poslovnih planovima RAR
- Identifikaciju potreba za obukom zaposlenih u RAR
- Identifikaciju potrebe za obukom regionalnih subjekata (učesnika u postupku)
- Pomoć u pripremi i razvoju programa obuke
- Izvođenje obuka za upravljanje projektnim ciklusom za potrebe zaposlenih u RAR i regionalnih subjekata
- Intervencije strateškog tipa na regionalnom nivou
- Podršku sprovođenju regionalnih inicijativa i promociji regiona
- Razvoj regionalne resurs bazu u okviru RAR
- Jačanje rukovodstva RAR
- Podržati ustanovljavanje novih RAR
- Studijske posete

Komponenta 2 podrazumeva dva glavna pravca. Kao prvo, ona zahteva da tim za tehničku pomoć poveća doprinos to jest učešće RCR Banat u nacionalnom procesu planiranja politike delovanja kad je u pitanju regionalni razvoj; i drugo, ova komponenta ima za cilj da pruži podršku konceptu pojačane propagirajuće uloge RCR Banat kako na nacionalnom tako i na regionalnom nivou.

Komponenta Međuopštinske saradnje, podrške i učenja fokusira se na formiranje praktičnih partnerstava među opštinama. Komponenta će se fokusirati na devet okruga (isključujući Beograd) koje momentalno ne opslužuju postojeće RAR.

Podrška Fonda bespovratne pomoći

Cilj ove komponente je da se kroz Fond bespovratne pomoći ojačaju kapaciteti opština i RAR i podstakne otvaranje novih radnih mesta na regionalnom i lokalnom nivou. Sredstva se dodeljuju kroz dva odvojena poziva za podnošenje predloga projekata.

Podelom bespovratnih sredstava projektima u Srbiji podržava se udruživanje opština, bolje povezivanje javnog i privatnog sektora, kao i stvaranje klastera u poljoprivredno-prehrambenoj inustriji, proizvodnji, distribuciji i skladištenju robe i turizmu.

Ukupan budžet fonda, u drugom krugu, za projekte u Srbiji, iznosio je 10,8 miliona evra. Za manje projekte odvojeno je od 75 000 do 250 000 evra, dok su veliki projekti dobili od 250 000 do 1.000.000 evra.

Tim stručnjaka na projektu RDEPR 2 u saradnji sa RCR Banat, organizovao je Informativne seminare u Zrenjaninu, pri čemu su svim potencijalnim aplikantima tom prilikom pružene informacije u vezi sa mogućnostima koje program pruža.



Na Tehničkom fakultetu "Mihajlo Pupin" savetnik za regionalni razvoj, gospodinom Bob McKean, je u organizaciji RCR Banat održao predavanje koje je studentima i profesorima pružilo priliku da se upoznaju sa najaktuelnijim pitanjima u oblasti regionalnog razvoja. Cilj predavanja je bio da se učesnicima prenesu prava saznanja i iskustva, kao i da se na vreme profilišu nova zanimanja. Na pomenutom predavanju, akcenat jebio na važnim temama poput: definicija regionalnog razvoja, regioni i kako ih definisati, zašto su nam potrebni regioni i njihov razvoj, kako nastaju problemi – komparativni pregled, koje institucije sprovode regionalne razvojne aktivnosti i na koji način.

U okviru prve komponente organizovano je studijsko putovanje, na kome su predstavnici Ministarstva ekonomije i regionalnog razvoja, predsednici i pomoćnici skupština iz 9 okruga u Srbiji, kao i predstavnici RAR, među kojima i direktor RCR Banat - Mirjana Paunov, zajedno sa timom Programa RDEPR 2 (Fred Millan-vođa tima i Bob McKean-savetnik za regionalni razvoj) boravili su u sedmodnevnoj poseti dvema italijanskim regijama: Emilia Romanja (Emilia Romagna) i regiji Lombardija (Lombardy).

Cilj ove posete je uspostavljanje saradnje i razmena iskustva sa italijanskim institucijama koja učestvuju u ekonomskom razvoju regiona, a koja mogu biti korisna i primenljiva u radu RAR, opština, privrednih komora i drugih sličnih institucija u Srbiji.

Tokom borovka u Italiji razgovaralo se mnogobrojnim temama koje su uključivale:

- Regionalni razvoj i aktivnosti na povezivanju privatnog sektora sa određenim ciljnim grupama,
- Načine i mogućnosti saradnje sa lokalnom vlastima i preduzetnicima iz regiona,
- Analizu problema sa kojima se sučavaju lokalne vlasti tokom rada na programima koji podržavaju ekonomski razvoj,
- Specifična iskustva u oblastima u kojima su razvijeni određeni industrijski sektori i
- Aktivnosti koje realizuju regionalne organizacije kako bi se poboljšali ekonomski rezultati, stvorila bolja konkurentnost i kreirala nova radna mesta u svim sektorima, a posebno u privatnom.

Kod Fonda bespovratne pomoći u drugom krugu poziva, RCR Banat je konkurisao sa predlogom projekta "Banat One Stop Service" - BOSS. Ovog puta RCR Banat je nastupio u konzorcijumu sa Agencijom za strana ulaganja i promociju izvoza -SIEPA, Agencijom za privredne registre Republike Srbije - APR, Regionalnom privrednom

komorom Zrenjanin – RPK Zrenjanin i Biznis inkubatorom Zrenjanin. Projekat je baziran na preporukama OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development, te na identifikovanim potrebama teritorije koju pokrivamo svojim radom.

Tim eksperata RDEPR 2 Programa u saradnji sa RCR Banat, tehnički je podržao pripremu 9 projekata, predstavljenih u narednoj tabeli, koji su takođe konkurisali u okviru drugog poziva Fonda bespovratne pomoći.

Redni broj	Naziv projekta	Program	Nosilac projekta	Vrsta pružene podrške / uloga	Vrednost projekta EUR
1	Izrada studije izvodljivosti za poljoprivredne zone	RSEDP 2	Opština Kikinda	Konsultacije pri pripremi projektne aplikacije	93.150,00
2	Banat Food Basket	RSEDP 2	Opština Alibunar	Konsultacije pri pripremi projektne aplikacije + partner na projektu	706.662,92
3	Obuka i sertifikacija varioca u Banatu	RSEDP 2	Visoka škola strukovnih studija Zrenjanin	Konsultacije pri pripremi projektne aplikacije + partner na projektu	180.127,64
4	Preduzetnicki Baby-Boom-Enter	RSEDP 2	Medjunarodna poslovna skola Styria	Konsultacije pri pripremi projektne aplikacije + partner na projektu	247.365,83
5	Studija izvodljivosti za uspostavljanje i opremanje Regionalnog Centra za podršku razvoju vocarske i povrtarske proizvodnje u Centralnom Banatu	RSEDP 2	Regionalna Privredna Komora Zrenjanin	Konsultacije pri pripremi projektne aplikacije + partner na projektu	100.936,00
6	Razvoj ruralnog turizma	RSEDP 2	Regionalna Privredna Komora Kikinda	Konsultacije pri pripremi projektne aplikacije + partner na projektu	99.927,5
7	Uspostavljanje poljoprivrednih zona – studija izvodljivosti	RSEDP 2	Opština Kikinda	Konsultacije pri pripremi projektne aplikacije + partner na projektu	93.150,00
8	Trening centar Pancevo	RSEDP 2	Grad Pancevo	Konsultacije pri pripremi projektne aplikacije + partner na projektu	368.511,00
9	Banat One Stop Service - BOSS	RSEDP 2	RCR Banat	Aplikant	847.364,70
UKUPNO:					2.737.195,50

5. ORGANIZACIONI RAZVOJ IZVRŠNOG TIMA

Razvoj timskih i individualnih veština zaposlenih u RCR Banat

Kako bi se na najbolji način iskoristio potencijal zaposlenih, tim za upravljanje ljudskim resursima nastoji da integriše sve procese, programe i sisteme unutar RCR Banat, te tako doprinosi održivoj konkurentnosti organizacije.

Uloga Sektora za upravljanje ljudskim resursima doživela je znatne promene u RCR Banat i danas pruža relevantne i validne modele i tehnike kojima se postižu najbolji rezultati u ovoj oblasti.

Upravljanje ljudskim resursima je važno zbog toga što učinak organizacije zavisi od pojedinačnog učinka zaposlenog. RCR Banat je tokom proteklih godinu dana započeo sa sprovođenjem Plana razvoja učinka (PRU) zaposlenih u cilju poboljšanje učinka i dostizanja planiranih ciljeva, maksimiziranjem pojedinačnog i timskog potencijala. Priznato je da pregledom individualnih i timskih dostignuća u kontekstu opisa poslova i zadataka i obima poslova može da se uveća učinak pomoću razjašnjavanja funkcije zaposlenog i njegove uloge u timu kao i identifikovanjem njegove potrebe za obukom i podrškom jer se na taj način obezbeđuje šansa zaposlenom da doprinese razvoju organizacije.

Posvećen najvišim standardima RCR Banat u upravljanju ljudskim resursima i kao ključni element na kojem zasniva svoju politiku razvoja ljudskih resursa je regrutovanje i odabir kadrova. U tom cilju, RCR Banat je razvio plan koji propisuje politiku i procedure regrutovanja i odabira kadrova. Cilj ove politike regrutovanja i odabira osoblja je da obezbedi da najbolji kandidati za zapošljavanje budu regrutovani otvoreno, pošteno i transparentno. U isto vreme ova politika obezbeđuje da se regrutovanje kadrova vrši efikasno, a mora imati centralnu ulogu u strategiji razvoja ljudskih resursa.

Tokom 2010. godine razvijeno je i unapređeno 7 modula obuka kako bi se na što bolji način vodilo, usmeravalo i podržavalo svaki zaposleni tako i ostale relevantne institucije i akteri u Banatu, na putu budućeg uspeha, podstičući izazove koje donose promene.

Moduli koje smo razvili uključuju:

- Upravljanje ljudskim resursima 1
- Upravljanje ljudskim resursima 2
- Izričitost i lična efikasnost
- Upravljanje vremenom
- Veštine prezentovanja
- Veštine komunikacije i pregovaranja
- Veštine rukovođenja timom

Naš pristup, strpljenje i profesionalizam su vrednosti koje RCR Banat razlikuju od drugih, jer verujemo da delotvoran i efikasan razvoj veština i sposobnosti predstavlja ključ budućeg uspeha. Cilj nam je da izgradimo i unapredimo različite individualne, menadžerske i liderske veštine, na osnovu postojećeg plana procene i razvoja učinka koji postoji i da kroz pripremljene module pomognemo pojedincima da izgrade strategiju za unapređenje veština i sposobnosti kako bi se održala i obezbedila konkurentna prednost nas i našeg regiona u celini.

Unapređenje aplikacija za efikasnije iskorišćenje resursa RCR Banat

Prioritetna uloga Sektora za upravljanje informacijama i regionalnu analizu (MIS sektor) jeste prvenstveno pružanje što većeg spektra informacija o regionu Banata i statistička obrada i analiza svih relevantnih informacija. Informacije se prezentuju stanovništvu, malim i srednjim preduzećima i svim zainteresovanim stranama prvenstveno putem portala www.banat.rs, kao i putem ostalih elektronskih i štampanih medija.

Tokom poslednje godine u okviru MIS sektora razvijen je novi portal www.banat.rs na kojem su predstavljeni preduzetnici i MSP na području Banata sa posebnim predstavljanjem nekih od uspešnih priča iz regiona. Portal sadrži bazu sa 31070 preduzetnika i bazu privrednih društava sa 7965 zapisa. Pored toga na portalu su predstavljene sve manifestacije koje se održavaju na teritoriji Banata, ukupno 71 manifestacija, raspoređene po terminima i mestu održavanja. Sve aktivnosti u cilju unapređenja društveno-ekonomskog razvoja na teritoriji Banata su predstavljene na portalu, što u vidu aktivnosti RCR Banat, što putem vesti (baza sadrži 930 vesti), putem važnijih događaja (ukupno u bazi 549 zapisa)... Pored svega navedenog na portalu se mogu pronaći sve informacije koje su vam potrebne da biste konkurisali za sredstva kojima raspolaže jedan od 208 fondova predstavljenih na portalu. Sve sprovedene obuke, treninzi i aktivnosti koje se sprovodi sa ciljem unapređenja društveno-ekonomskog razvoja su takođe predstavljene na portalu, pored mnoštva drugih korisnih informacija koje se svakodnevno dopunjuju.

MIS sektor pruža punu tehničku podršku svim ostalim sektorima centra. Posebna pažnja posvećena je potrebama sektora na taj način što se razvijaju aplikacije koje olakšavaju rad svih zaposlenih i podižu efikasnost poslovanja.

MIS sektor za potrebe centra razvija različite baze podataka i prateće forme za upravljanje bazama u kojima se čuvaju sve relevantne informacije svih sektora agencije. Zadužen za uspostavljanje i održavanje računarskog servera MIS sektor je aktivan i na skladištenju i čuvanju svih informacija koji omogućavaju efikasniju komunikaciju među zaposlenima i njihovu međusobnu razmenu.

Priprema trening modula iz oblasti računarstva kao što je elektronsko poslovanje i njihovo održavanje je još jedan od zadataka MIS sektora.

Za unapređenje komunikacije i poslovanja u okviru centra i van njega razvijene su dve posebne aplikacije:

1. Aplikacija koja omogućava efikasniju komunikaciju svih zaposlenih sa radnim nazivom „Obaveze i kontakti“-OIK
2. Aplikacija za upravljanje projektima sa radnim nazivom „My Project“

„Obaveze i kontakti“-OIK

OIK aplikacija razvijena u okviru MIS sektora ima za cilj efikasniju komunikaciju među zaposlenima. Aplikacija je zasnovana na Internet tehnologijama i prema tome može se koristiti bez opterećivanja računara sa bilo kog mesta koje ima pristup Internetu.

Sastoji se iz dva dela:

1. Prvi je namenjen deljenju kontakata i konicipiran je kao i svaki drugi savremeni adresar koji smo navikli da koristimo, ali se od njih razlikuje po tome što se nalazi na web serveru i dostupan je svim zaposlenima putem interenta, a zaštićen je „parom“ korisničko ime i šifra, tako da svaki zaposleni ima svoj nalog i raspolaže sopstvenim resursima na webu. Zajednički kontakti su vidljivi svim zaposlenima koji imaju pristupne podatke i mogu se dopunjavati i menjati po potrebi.
2. Drugi deo aplikacije je namenjen efikasnijoj komunikaciji među zaposlenima i efikasnijem iskorišćavanju resursa centra. Aplikacija omogućava predstavljanje svih obaveza i aktivnosti hronološkim redosledom sa mogućnošću rezervacije resursa centra. Na taj način sve aktivnosti centra su sačuvane u jedinstvenoj bazi podataka, svi zaposleni su blagovremeno obavешteni o svim predstojećim događajima, bez mogućnosti nastanka konflikata u korišćenju resursa.

My Project – Moj projekat aplikacija

Aplikacija za upravljanje projektima omogućava prvenstveno brz pregled svih projekata, unos projekata, izmenu podataka o projektima, pregled istorije svakog pojedinačnog projekta, snimanje sigurnosnih kopija projekata, pregled projekata po navedenim kriterijumima, praćenje projekata kroz različite faze, evaluaciju projekata, upravljanje projektnom dokumentacijom i arhiviranje finalizovanih projekata.

My Project aplikacija zadovoljava najnovije standarde iz oblasti informacionih tehnologija i modularna je, tako da se može lako dopunjavati i menjati po potrebi. Aplikacija opslužuje bazu podataka koja obuhvata sve relevantne informacije vezane za projekte iz najrazličitijih oblasti. Baza je tako koncipirana da može da se dopunjuje novim modelima i da se prilagođava različitim kriterijumima koje nameću različiti sistemi ocenjivanja projekata.

My Project aplikacija, što se tiče platformskih zahteva, je u potpunosti prenosiva (radi na svakom operativnom sistemu), zasnovana je na web tehnologijama, tako da se bazi podataka može pristupiti sa bilo koje Internet lokacije. Aplikacija i baza podataka se čuvaju na serveru i kada se uspostave, nikakve dodatne instalacije netreba vršiti. Aplikacija ne opterećuje računare i interfejs za korišćenje je jasan, pregledan, bez suvišnih elemenata, fokusiran direktno na upravljanje projektima.

Softver omogućava sve operacije potrebne za efikasno i profesionalno upravljanje projektima i projektnom dokumentacijom. Moduli koji omogućavaju različite operacije sa projektima u okviru aplikacije se mogu predstaviti sledećim redosledom:

- Otvaranje naloga kojim pristupamo aplikaciji
- Upravljanje podacima korisnika aplikacije
- Unos projekata
- Izmena projekata
- Pretraga projekata po zadatim kriterijumima
- Pregled podataka pojedinačnog projekta i njegovo štampanje
- Automatska evaluacija projekata
- Manuelna evaluacija projekata od strane evaluatora
- Praćenje projekata
- Arhiviranje projekata
- Upravljanje projektnom dokumentacijom

Cilj aplikacije je da se omogući efikasno i brzo upravljanje projektima kako bi apliciranje za sredstva i predstavljanje projekata potencijalnim donatorima bilo što jednostavnije, a istovremeno i kvalitetnije. Kako aplikacija vrši niz provera u toku unosa, izmene projekata i evaluacije projekata, greške su svedene na minimum ili su u potpunosti eliminisane.

Aplikacija predstavlja jedan sveobuhvatan alat koji na intuitivan način, ali dovoljno robustan omogućava sve operacije sa projektima od ideje do finalizacije, kao i dalje statističke obrade i analize.

Aplikacija je namenjena svima koji imaju potrebu za pisanjem projekata, predstavljanjem projekata, apliciranjem za sredstva iz različitih fondova, evaluatorima i nadležnim institucijama zaduženim za praćenje i realizaciju projekata.

6. REGIONALNI POKAZATELJI INVESTIRANJA U BANAT

Prema grubim pokazateljima o alokaciji bespovratnih sredstava, jedinice lokalne samouprave iz Banata su u 2010. godini privukle sredstva iz različitih domaćih i međunarodnih fondova, a u cilju unapređenja društveno-ekonomskog razvoja u Banatu u skladu sa Regionalnom razvojnom strategijom Banat 2009 - 2013 i pojedinačnim lokalnim strategijama održivog razvoja. Detaljniji pregled alociranja sredstava iz budžeta Republike Srbije i Autonomne Pokrajine Vojvodine biće moguć nakon uspostavljanja novog Registra mera i podsticaja, a u skladu sa Zakonom o regionalnom razvoju RS. Centralni registar će voditi Agencija za privredne registre.

Kroz konkurse koji su bili redovno ažurirani na portalu www.banat.rs, u tabeli dole predstavljen je delimični pregled ukupno privučenih sredstava:

Izvor sredstava	Naziv konkursa	Odobrena sredstva u €
EU IPA	Program prekogranične saradnje Srbija – Rumunija	6.647.153
EU IPA	EXCHANGE 3 program	987.507
AP Vojvodina	Pokrajinski sekretarijat za lokalnu samoupravu i međuopštinsku saradnju	81.500
AP Vojvodina	Fond za kapitalna ulaganja	4.676.009
Ministarstvo za NIP	Nacionalni investicioni plan - NIP	2.695.070
	UKUPNO:	15.087.239

TABELARNI PRIKAZ PLANIRANIH I SPROVEDENIH AKTIVNOSTI IZ AKCIONOG PLANA ZA 2010. GODINU

AKTIVNOST	PLANIRANO	Ostvareno/realizovano
Treninzi za postojeće MSP i preduzetnike iz oblasti unapređenja poslovanja	Najmanje 7 različitih treninga	Realizovano 8 obuka na različite teme: - proizvodni menadžment - finansijski menadžment/izvori finansiranja - poslovno planiranje - marketing planiranje
Konsultacije "1 na 1"	Najmanje 150 konsultacija	278 konsultacija po razlicitim osnovama
Monitoring i evaluacija postojećih i novih kreditnih linija	Monitoring više od 40 MSP i preduzetnika	Sproveden monitoring za 44 MSPP kreditne linije RBV – Grad Zrenjanin
Podrška Garancijskom fondu APV i Fondu za razvoj APV	30 konsultacija	42 konsultacije i podrška u pripremi konkursne dokumentacije za kredite namenjene MSP i poljoprivrednim gazdinstvima
Tehnička podrška u implementaciji programa konkurentnosti MSPP	Broj promotivnih aktivnosti, broj podnetih zahteva od strane MSPP	Organizovana i odžana konferencija u Kikindi Aktivna promocija u lokalnim medijima Tehnički podržano i obrađeno 63 zahteva
Treninzi za buduće mentore	Učešće na 6 specijalizovanih obuka	Realizovano 19 obuka (obuke uz posao ,specijalizovane obuke) namenjenih buducim mentorima zaposlenim u RCR Banat
Mentoring za MSP i preduzetnike	10 mentoringa sa po 20 sati rada sa MSPP	Isporučeno 250 mentoring sati za 5 MSPP iz Banata
Obuke za početnike u biznisu, Tehnička podrška u pripremi konkursne dokumentacije za START UP kredite Fonda za razvoj RS	- 12 treninga - 120 obučeni polaznika	12 obuka 172 obučena polaznika 43 tehnički podržana i obrađena zahteva
Identifikacija potencijalnih regionalnih projekata koji su u skladu sa prioritetima definisanim u RRS Banat , razrada projektnih ideja, izrada aplikacija u skladu sa relevantim pozivom, apliciranje kod donatora	Broj kompletnih projektnih zahteva	7 kompletno pripremljenih projekata Za 4 projekta pružena tehnička podrška
Poboljšanje opšte slike o regionu	Broj prezentacija u medijima, emisije RTV	Kroz učešće na radio i TV emisijama predstavljeno su sledeće aktivnosti: - Predstavljanje međunarodnih kreditnih linija - Predstavljanje bespovratne pomoći EU za projekte organizacije civilnog društva

		<ul style="list-style-type: none"> - Predstavljanje Regionalno drštveno ekonomskog programa razvoja 2(RSEDP II) - Program obuka za razvojne institucije, javna preduzeća i opštine – Infrastrukturni projekti - Projekat revitalizacije lokalne zajednice - Projekat „Japanski proizvodni menadžment - Projekat „Upravljanje inovacijama“ - Projekat SEE-IFA <p>Prisustvo u sledećim medijima (Radio i TV):</p> <ul style="list-style-type: none"> - RTS, RTV, Večernje novosti, TV Banat, TV In, TV Lav, Radio Vršac, Radio Novi Sad, TV Rubin, RTV VK Kikinda, Kikindske novine, Radio Kikinda, Tanjug, Radio Novi Sad, VK Televizija, Televizija Santos, Nedeljnik Zrenjanin, Radio Zrenjanin, KTV Zrenjanin
Pomoć pri izradi opštinskih planova razvoja kroz savetodavne usluge i edukaciju, izrada Akcionih planova, Izrada sektorskih strategija	<ul style="list-style-type: none"> - Najmanje 2 završena ORP - Najmanje 2 Akciona plana - Najmanje 2 sektorske strategije 	<ul style="list-style-type: none"> - Izradjen plan monitoringa i evaluacije za sprovođenje strategije Opštine Nova Crnja - Strategija ruralnog razvoja – Opština Čoka - Akcioni plan za sprovođenje strategije održivog razvoja Opštine Kikinda - Akcioni plan za sprovođenje strategije održivog razvoja Opština Nova Crnja
Organizacija i priprema modula za treninge u oblasti projekata infrastrukture i građevine i projektnog menadžmenta	8 treninga-modula, 40 obučenih polaznika	<ul style="list-style-type: none"> - Urađena procena potrebnih obuka u oblasti projekata infrastrukture i građevine i projektnog menadžmenta - Organizovano 8 obuka za razvojne institucije, javna preduzeća i opštine - 53 obučena polaznika
Razvoj trening modula i realizacija obuka za upravljanje ljudsim resursima	Razvijeni trening moduli. Realizovane najmanje 3 obuke, 20 obučenih polaznika	<p>Upravljanje ljudsim resursima:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Razvijeno 6 modula: - Održane 3 obuke - 30 polaznika: <p>Ostale obuke:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Upravljanje projektima – 268 polaznika - Sprovođenje projekata i monitoring i evaluacija projekata (2 modula) – 60 polaznika - Programsko budžetiranje - 25 polaznika
Priprema treninga za program razvoja za zaposlene u RCR-Banat: Upravljanje ljudsim	Realizovane obuke, najmanje 5 zaposlenih u RCR- Banat prošlo obuke	10 zaposlenih prošlo kroz sl. obuke: 1. Rekrutovanje i selekcija

resursima.		<ol style="list-style-type: none"> 2. Ocenjivanje učinka 3. Obučavanje i razvoj 4. Disciplina i problem 5. Procena učinka - Postavljanje ciljeva; Procena uspešnosti; Upravljanje promenama; Razvoj i sprovođenje sistema procene učinka 6. Kodeks ponašanja 7. Rešavanje zajedničkih problema 8. Evidencija kadrova
Dizajn portala, izrada baza podataka i programiranje funkcionalnosti portala	Izrađen i postavljen web portal www.banat.rs	<ul style="list-style-type: none"> - Dizajniran web portal - Unapredjene aplikacije za upravljanje sadržajem - Izradjen "flash" i "javascrip" aplikacije - Izrađen i postavljen portal na adresi www.banat.rs
Unapređenje aplikacije izradom novih modula za potrebe svih sektora RCR	www.banat.rs/OIK	<ul style="list-style-type: none"> - Aplikacija OIK dopunjena novim modulima - Izrađeni profili svih 19 lokalnih samouprava - Unapređen korisnički interfejs
Izrada foruma za potrebe MSP/forum	Izrađen i postavljen forum www.banat.rs/forum	<p>Izrađen moduli</p> <ul style="list-style-type: none"> - za logovanje korisnika - za postavljanje pitanja i davanje odgovora <p>Formirana baza podataka</p>
Povezivanje opštinskih centrala u jedinstvenu mrežu	Uspostavljena mreža među opštinama	<ul style="list-style-type: none"> - Urađena analiza potreba - Održani sastanci sa predstavnicima lokalnim samoupravama Banata - Pokrenuta inicijativa od strane okruga
Razvoj sistema promocije Centra i promocija Centra, (učestvovanje na sajmovima, štampanje promo materijala)	Štampani materijali	<ul style="list-style-type: none"> - Izdato 450 sertifikata/potvrda - Dizajniran promo pult sa motivima regiona - Dizajnirani novi vizuelni identiteti regiona i Centra - Dizajnirane i programirane nove interaktivne mape Banata - Dizajniran novi promo materijal - Pripremljeno 20 prezentacija o regionu Banata

